

ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน ความยุติธรรมในองค์การ
กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ ตามการรับรู้
ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์

นางอัมพร พรพงษ์สุริยา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1689-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 20175619

→ 6 10.9 2545

RELATIONSHIPS BETWEEN JOB SATISFACTION , ORGANIZATIONAL JUSTICE, AND
ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR AS PERCEIVED BY PROFESSIONAL
NURSES , REGIONAL HOSPITAL AND MEDICAL CENTERS

Mrs. Amporn Pornpongsuriya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Faculty of Nursing
Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-1689-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน ความยุติธรรมในองค์การ
กับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกขององค์การ ตามการรับรู้ของพยาบาล
วิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์

โดย

นางอัมพร พรพงษ์สุริยา

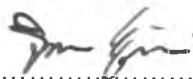
สาขาวิชา

การบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต.หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชูณหปราณ

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต.หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชูณหปราณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

อัมพร พรพงษ์สุริยา: ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน ความยุติธรรมในองค์กร กับ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ (RELATIONSHIPS BETWEEN JOB SATISFACTION, ORGANIZATIONAL JUSTICE AND ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR AS PERCEIVED BY PROFESSIONAL NURSES, REGIONAL HOSPITAL AND MEDICAL CENTERS) อาจารย์ที่ปรึกษา: รศ. พ.ต.ต. หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุณหปราณ, 171 หน้า. ISBN 974-03-1689-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน ความยุติธรรมในองค์กร กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ตลอดจนศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ กลุ่มตัวอย่างคือพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามความพึงพอใจในงาน แบบสอบถามความยุติธรรมในองค์กร และแบบสอบถามพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ .84 .90 และ .92 ตามลำดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพเท่ากับ 4.07 ซึ่งอยู่ในระดับสูง
2. ความพึงพอใจในงานรายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ส่วนความพึงพอใจในงานโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความยุติธรรมในองค์กรรายด้านและโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ความพึงพอใจในงานด้านลักษณะงาน และความยุติธรรมในองค์กรด้านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 13.5 (R² = .135)

สมการพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_{\text{พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร}} = .231 * Z_{\text{ความพึงพอใจในงานด้านลักษณะงาน}} + .175 * Z_{\text{ความยุติธรรมในองค์กรด้านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน}}$$

สาขาวิชา.....การบริหารการพยาบาล.....ลายมือชื่อ.....
ปีการศึกษา..... 2544.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4377620236: MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: JOB SATISFACTION / ORGANIZATIONAL JUSTICE / ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR / PROFESSIONAL NURSES

AMPORN PORNPONGSURIYA: RELATIONSHIPS BETWEEN JOB SATISFACTION, ORGANIZATIONAL JUSTICE, AND ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR AS PERCEIVED BY PROFESSIONAL NURSES, REGIONAL HOSPITAL AND MEDICAL CENTERS

THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. POLICE MAJOR PAUNGPHEN CHOONHAPRAN, Ph.D.
171 pp. ISBN 974-03-1689-1

The purposes of this research were to study organizational citizenship behavior of professional nurses, Regional Hospital and Medical Centers, to investigate the relationships between job satisfaction, organizational justice and organizational citizenship behavior as perceived by professional nurses, and to search for the variables that could be able to predict organizational citizenship behavior. Subjects consisted of 380 staff nurses, selected by stratified random sampling. Research instruments were job satisfaction, organizational justice and organizational citizenship behavior questionnaires. The instruments' Cronbach's alpha coefficients were .84 .90 and .92 respectively. Statistical methods used to analyze data included mean, standard deviation, skewness, kurtosis, Pearson's product moment correlation coefficient, and multiple regression.

Major findings were as follows:

1. The mean score of organizational citizenship behavior as perceived by professional nurses was 4.07, which was at high level.
2. Job satisfaction in each aspect was significantly positively related at low level with organizational citizenship behavior, at the .01 level, but as overall it was positively related at the moderate level.
3. Organizational justice in each aspect and overall were significantly positively related at the low level with organizational citizenship behavior, at the .01 level.
4. Variables that could predicted organizational citizenship behavior as perceived by professional nurses were job satisfaction with work itself and organizational justice with interactional justice. The predictors accounted for 13.5 percents of the variance. ($R^2 = .135$)

The function derived from the analysis was as follow :

$$\hat{Z}_{\text{organizational citizenship behavior}} = .231 * Z_{\text{work itself}} + .175 * Z_{\text{interactional justice}}$$

Field of study ....Nursing Administration.....Student's signature.....*Amporn Pornpongsoyja*
Academic year.....2001..... Advisor's signature.....*Paungphen Choonhapran*

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
แนวเหตุผลและสมมุติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. องค์การพยาบาล.....	14
1.1 ความหมายขององค์การพยาบาล.....	14
1.2 ลักษณะขององค์การพยาบาล.....	15
1.3 โครงสร้างขององค์การพยาบาล.....	15
1.4 การบริหารของฝ่ายการพยาบาล.....	22
1.5 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติ การพยาบาลในโรงพยาบาล.....	23
2. พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ.....	40
2.1 ความหมายและความสำคัญของพฤติกรรมการเป็นสมาชิก ขององค์การ.....	40
2.2 แนวคิดของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ.....	43
2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ.....	48

	หน้า
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	53
3.1 ความพึงพอใจในงาน.....	53
3.1.1 ความหมายและความสำคัญของความพึงพอใจ ในงาน.....	53
3.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน.....	56
3.1.3 องค์ประกอบของความพึงพอใจในงาน.....	60
3.1.4 การวัดความพึงพอใจในงาน.....	67
3.1.5 ความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในงานกับพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การ.....	69
3.1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69
3.2 ความยุติธรรมในองค์การ.....	71
3.2.1 ความหมายของความยุติธรรมในองค์การ.....	71
3.2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความยุติธรรม ในองค์การ.....	71
3.2.3 ความสัมพันธ์ของความยุติธรรมในองค์การ กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ.....	89
3.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	89
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากร.....	94
กลุ่มตัวอย่าง.....	94
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	97
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	102
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	105
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	125
อภิปรายผลการวิจัย.....	129
ข้อเสนอแนะ.....	135

สารบัญ (ต่อ)

	๘
บทที่	หน้า
รายการอ้างอิง.....	138
ภาคผนวก.....	146
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	147
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูล.....	149
ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	153
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	159
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	171

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เปรียบเทียบความเป็นธรรมตามมุมมองของ A เปรียบเทียบ B.....	78
2	แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความยุติธรรมด้านการกระจาย	80
3	แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความยุติธรรมด้านกระบวนการ.....	86
4	แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ ระดับปฏิบัติการ โรงพยาบาลศูนย์.....	96
5	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ความพึงพอใจในงาน ความยุติธรรม ในองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร.....	104
6	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามอายุ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับตำแหน่ง และ แผนกที่ปฏิบัติงาน.....	111
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ความเบ้ และ ความโด่ง จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	114
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ความเบ้ ความโด่ง และระดับความยุติธรรมในองค์กร จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	116
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ความเบ้ ความโด่ง และระดับของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ตามการรับรู้ของ พยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	118
10	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานรายด้านและโดย รวม ความยุติธรรมในองค์กรรายด้านและโดยรวมกับพฤติกรรมการเป็น สมาชิกขององค์กร ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ.....	120
11	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในการเลือกตัวแปรพยากรณ์พฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์กร ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้วิธี Enter.....	122
12	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ (b) และ คะแนนมาตรฐาน (Beta) ทดสอบความมีนัยสำคัญของ b และแสดง สมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกของ องค์กร ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ	123

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1	แสดงรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร.....	49
2	แสดงความสมดุลตามหลักความยุติธรรม.....	72
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	93